

راهنمای کاربردی استفاده از اشکال داروئی رایج

برای پزشکان، پرستاران و پیراپزشکان

مؤلفین:

راضیه مولوی

(کارشناس ارشد پرستاری سالمندی، بیمارستان ۱۱ هرج، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)

دکتر میرعلیمحمد سبزی‌بای

(استاد فارماکوتراپی، گروه داروسازی بالینی و خدمات داروئی،

دانشکده داروسازی و علوم داروئی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)

سرشناسه	:	مولوی، راضیه، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	راهنمای کاربردی استفاده از اشکال دارویی رایج برای پزشکان، پرستاران و پیراپزشکان/ مولفین راضیه مولوی، میرعلیمحمد سبزیبانی.
مشخصات نشر	:	اصفهان: فرهنگ پژوهان دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۳ص.
شابک	:	978-622-6366-15-1
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	داروشناسی -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	:	(Pharmacology -- Study and teaching (Higher
موضوع	:	داروها -- شکل های مصرف -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	:	-- Dosage forms -- Study and teaching (Higher)Drugs
موضوع	:	داروها -- عوارض جانبی -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	:	(Drugs -- Side effects -- Study and teaching (Higher
موضوع	:	داروشناسی -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	:	*Pharmacy -- Study and teaching (Higher)
شناسه افزوده	:	سبزیبانی، میرعلی محمد، ۱۳۵۶ -
زده بندی کنگره	:	RM۱۰۸
زده بندی دیویی	:	۶۱۵/۱۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۷۱۰۰۸۴

عنوان کتاب	:	راهنمای کاربردی استفاده از اشکال دارویی رایج (برای پزشکان، پرستاران و پیراپزشکان)
مولفین	:	راضیه مولوی، دکتر میرعلیمحمد سبزیبانی.
ناشر	:	فرهنگ پژوهان دانش
صفحه آرا و طراحی جلد	:	ایمان معتمدی
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۳۶۶-۱۵-۱
نوبت و سال چاپ	:	اول - ۱۳۹۸
قطع و شمارگان	:	وزیری، ۱۰۰۰
قیمت:	:	۱۰۰۰۰۰ تومان

انتشارات فرهنگ پژوهان دانش، اصفهان: ۰۹۱۳۳۷۰۹۷۶۴

حق نشر برای مؤلف محفوظ است

فهرست

پیشگفتا	۹
فصل اول: عایم و اختصارات رایج دارویی	۱۱
مقدمه	۱۲
نسخه‌های دارویی	۱۲
اجزای نسخه	۱۴
اجزای برچسب دارویی	۱۵
اختصارات مورد استفاده در نسخه‌های دارویی	۱۶
قوانین تجویز صحیح دارو	۱۷
ضرورت نیاز به اشکال دارویی	۱۸
خلاصه	۳۰
سؤالات پایانی	۳۱
فصل دوم: اشکال دارویی	۳۳
مقدمه	۳۴
اشکال دارویی جامد	۳۴
اشکال دارویی نیمه جامد	۳۵
اشکال دارویی مایع	۳۶
داروهای خوراکی	۳۷
طبقه بندی قرص‌ها بر اساس سرعت آزاد شدن داروها	۴۹

۵۸	داروهای مایع
۶۹	اشکال دارویی موضعی
۸۵	اشکال دارویی رکتال
۸۷	اشکال دارویی واژینال
۹۰	اشکال دارویی تزریقی
۹۷	داروهای استنشاقی
۹۸	آنزوسل ها
۱۰۲	اشکال دارویی چشمی
۱۰۳	اشکال دارویی گوش
۱۰۴	اشکال دارویی بینی
۱۰۵	داروهای متفرقه
۱۰۶	خلاصه
۱۰۷	سوالات پایانی
۱۰۹	فصل سوم: کاربرد اشکال دارویی رایج و روش های مصرف داروها
۱۱۰	مقدمه
۱۱۰	روش های مصرف داروها
۱۱۴	روش خوراکی
۱۱۵	روش داخل گونه ای و زیرزبانی
۱۱۷	روش موضعی
۱۲۰	روش رکتال
۱۲۱	روش واژینال
۱۲۲	روش تزریقی
۱۲۹	روش استنشاقی
۱۳۰	روش چشمی

۱۳۲	 روش گوشی
۱۳۳	 روش بینی
۱۴۰	 سوالات پایانی
۱۴۲	 واژه نامه
۱۵۰	 نمایه
۱۵۵	 منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

اشکال دارویی، شکل‌های مختلف داروها جهت ورود به بدن و رساندن آنها به محل اصلی اثر می‌باشند؛ با توجه به این که در اکثر اوقات اثربخشی دارو بستگی به شکل دارو و روش مصرف آن دارد؛ لذا پس از بررسی اثرات دارویی یک دارو، آن را به بهترین شکل ممکن تهیه و عرضه می‌نمایند تا براساس شرایط بیمار و عواملی چند از جمله شدت بیماری، فوریت و نوع نیاز به دارو، ارگان هدف و میزان سلامتی عمومی به ویژه توانایی بلع بیمار پزشک در انتخاب راه تجویز، آزادی داشته و دارو مورد قبول بیماران نیز واقع شود؛ از آنجا که دارو دادن یکی از پایه‌های اساسی در عملکرد پرستاری می‌باشد؛ بنابراین پرستاران باید داروها، اشکال مختلف دارویی، مکانیسم اثر و عوارض داروها را بدانند؛ قطعاً بیشتر افراد با نام اشکال دارویی مختلف مانند قرص، شربت، کپسول و... آشنایی دارند؛ اما در مورد این که چند نوع شکل دارویی وجود دارد، یا این که هر دارو از چه اجزایی تشکیل شده است و همچنین از کاربرد بالینی اشکال دارویی آگاهی کمتری دارند.

ما امیدواریم با نگارش و چاپ این کتاب که مجموعه‌ای از آموخته‌هایمان در دوران تحصیل، تجارب بالینی و به کارگیری منابع ارزشمند تهیه شده است، دیدگاهی والا از شناخت اشکال دارویی و روش‌های مختلف مصرف دارو، به دانشجویان پرستاری، پرستاران و پیراپزشکان ارائه شود تا با مصرف بهتر و موثرتر داروها بتوانیم کاربرد بالینی نادرست و خطاهای ناشی از عدم شناخت اشکال دارویی را به کمترین میزان برسانیم.

فصل اول مروری بر علائم و اختصارات معمول در نسخه‌های دارویی می‌باشد. مفهوم نسخه و اجزای نسخه و برچسب‌های دارویی بیان و تشریح می‌شود، اختصارات معمول مورد استفاده، شرح داده می‌شود؛ همچنین به قوانین تجویز دارو اشاره خواهد شد، ضرورت نیاز به اشکال دارویی توصیف می‌شود و در آخر جداولی جهت سهولت دستیابی به واژه‌های دارویی و اختصارات و علائم مربوط به داروها ارائه می‌گردد.

فصل دوم به بیان اشکال دارویی می‌پردازد. در ابتدا به اشکال دارویی جامد، نیمه جامد و مایع اشاره خواهد شد و در ادامه داروهای خوراکی، موضعی، رکتال، واژینال، تزریقی، استنشاقی، داروهای چشمی، داروهای مورد استفاده در گوش و داروهای متفرقه به طور جداگانه تشریح می‌شوند.

فصل سوم به کاربرد اشکال دارویی رایج و روش‌های مصرف داروها اشاره دارد. ابتدا روش‌های مختلف استفاده از داروها معرفی می‌شود، سپس دستورالعمل‌های استعمال داروها در روش‌های مختلف از جمله خوراکی، گونه‌ای و زیرزبانی، موضعی، رکتال، واژینال، تزریقی، استنشاقی، چشمی، گوشی و روش بینی مرور خواهد شد، در ادامه به عوامل موثر بر عمل داروها اشاره می‌گردد و در آخر تغییرات سالمندی و دارو درمانی در کودکان به اختصار بیان می‌شود.

در آخر نیز واژه‌نامه و ضمیمه‌ها در جهت سهولت یافتن مطالب برای خوانندگان محترم فراهم شده است، ارائه می‌شوند.

مؤلفین